

KJÆRLIG AVLASTING: Vanligvis er det enten mamma Beate Lien (40, t.h.) eller ektemannen som gjør Erik (4) klar for barnehagen. Men siden mamma har fått brystkreft og nylig har operert vekk det ene brystet, kan hun ikke engang løfte sin egen sønn. – Jeg vet ikke hva vi skulle gjort uten akutthjelpen, sier hun. Andria Wilson kom også til unnsetning da Erik var baby og familien ennå ikke visste at han var multihandikappet, selv om de ante at noe var alvorlig galt. – Familien var i en svært krevende situasjon med Erik som var et urolig spebarn, sier Wilson.

PUSS: Noe av det beste Erik vet er å pusse tennene. Morgenstellet med Andria er preget av både latter og kos før Erik blir hentet av en drosje som kjører ham til barnehagen for handikappede barn.

PUSTEROM: Akutthjelpen gjør at familien på Høvik får tid til å puste litt mens sjokket over å ha blitt rammet av en ny alvorlig livshendelse, synker inn. – Vi har det jo fint sammen og opp i alt dette, sier mor.

– Hadde ikke klart oss uten hjelpen

Akutthjelpen kom til unnsetning da sønnen ble født med multifunksjonshemming. Da mor fikk brystkreft kom de igjen. Nå trues tilbudet av nedleggelse – for tredje gang.

– Skal du i barnehagen du da?

Beate Lien (40) gir sønnen Erik (4) en suss på lanken og rufser han litt i håret før han blir båret ut i maxitaxien som skal ta ham med til Gartnerveien spesialbarnehage på Høvik.

– Hvilken lue skal han ha på? Det er Andria Wilson fra «Akutthjelpen i

hjemmet» som spør.

Beate finner frem en hvit en i yttergangen. – Han river den sikkert av seg på veien, men det er jo varmt i bilen. Ha det, da!

Moren står i strøpelesten på dørtrammen og trekker ulljakken litt tettere rundt kroppen før hun går inn og lukker døren etter seg. Vanligvis er det hun eller mannen Ole som gjør Erik klar for barnehagen, får eldstesønnen Tor (8) på skolen og så drar på jobb. Men ikke i dag.

AKUTTHJELPEN I HJEMMET er et kommunalt lavterskeltilbud i Bærum til barnefamilier i en vanskelig omsorgssituasjon.

– En vanlig familie er en underbemannet bedrift, så når mor eller far blir syke eller er helt på felgen av andre grunner, kommer vi inn som avlastning. Noen trenger bare et løft, andre trenger mer, sier Andria.

De siste fem årene har akutthjelpen hjulpet 322 familier i Bærum. De har en årlig budsjett-ramme på 1,9 millioner kroner.

– Hos oss er det barna som står i fokus. Vi kommer inn i familier der vi kan støtte og gi optimal omsorg etter familiens ønsker og behov, forteller akutthjelperen.

Så langt i år har 33 nye familier i krise hatt akutthjelpen inne hos seg. Nå er tilbudet foreslått nedlagt av rådmannen i den nye handlingsplanen for kommunen. Dette er tredje gang akutthjelpen står på rådmannens kuttliste.

– Vi har bedt politikerne om å ta en gjennomgang på tilbudet, bekrefter Merethe Holst, tjenesteleder for helsetjenester for barn og unge i Bærum kommune.

– Behovet skal ivaretas av andre tjenester. Hjemmehjelpen kan bidra med praktisk bistand. På helsestasjonene kan man få tips og

veiledning som øker kompetansen hos foreldrene og så har vi barnevernstjenesten som også kan være en viktig instans for å søke hjelp. Det er ikke sånn at de familiene det gjelder ikke skal få et tilbud, forklarer hun.

Andria er utdannet sykepleier og har gjennom sine fem år i jobben som akutthjelper opparbeidet seg en unik kompetanse i hjem med ekstra utfordringer. For familien på Høvik har hjelpen vært helt uunnværlig begge gangene de har fått bistand fra akutthjelpen.

– De er rett og slett fantastiske. Det som er spesielt med akutthjelpen er at de kommer så raskt. Jeg ringte de en fredag og mandagen etter var de på plass. Jeg vet virkelig ikke hva vi skulle gjort uten dem, sier Beate.

DET ER SEKS UKER siden en biopsi av brystvevet hennes avdekket en diagnose hun tenkte at bare

» En vanlig familie er i utgangspunktet en underbemannet bedrift.

ANDRIA WILSON, AKUTTHJELPEN I HJEMMET

rammet andre. Enda hun nylig hadde vært på mammografi hvor ingenting tydet på at noe var galt, hadde en avlang kul i det ene brystet utviklet seg over sommeren. Tobarnsmoren ble diagnostisert med østrogenpositiv brystkreft, type to.

– Jeg kjente at jeg måtte ha Ole sammen med meg den første tiden for å komme over sjokket.

Han fikk en ukens sykmelding fra fastlegen, men siden det ikke finnes noen diagnose for «krise i hjemmet» skrev legen «psykisk ustabil» på papirene.

– Legen kunne ikke sykemelde meg hvis jeg ikke var syk. I Norge har vi ingen ordninger for pårørende ved alvorlig sykdom. I vårt tilfelle ville ikke hverdagen gått rundt uten akutthjelpen, sier Ole.

FOR DETTE ER IKKE FØRSTE gang familien er i krise.

Sønnen Erik ble født med en sjelden genfeil som gjør at han er multifunksjonshemmet.

Selv om mor tidlig ante at noe var alvorlig galt med den lille babyen, fikk ikke Erik den endelige diagnosen før han var to år gammel. En mutasjon på genet Grn2b er så sjelden at ingen andre i legelitteraturen er beskrevet med samme tilfelle.

– Da han var baby skrek han hele tiden, til alle døgnets tider og ville liksom aldri roe seg. Jeg kunne ikke legge ham fra meg, for da begynte han å skrike igjen.

Besteforeldrene stilte opp så godt de kunne, men innså raskt at de hadde behov for mer hjelp.

Helsesøster ved helsestasjonen henviste familien til akutthjelpen da Erik var fire måneder gammel. Da var det Andria som banket på døren.

ALLE FOTO: TRINE JØDAL

KREVENDE: – Det er til tider svært krevende å ha en sønn med barneautisme, sier Daniel Walter. Bjørn (6) roer seg oftest med nettbrett. FOTO: KARL BRAANAAS

STOREBROR: Tor (8) har både en mor og en bror som er syk. – Når jeg skal kose med Erik, bruker jeg å snike meg bak ham og gi han en klem, forteller han.

HVERDAG: Oppi en kaotisk familieverdag med ekstra utfordringer knyttet til sønnens multihandikapp og moren som nå har fått brystkreft, skal likevel middag på bordet. – Jeg husker før når jeg møtte familier med funksjonshemmede barn, så kunne jeg tenke at «her-regud, det hadde jeg aldri klart». Men nå står vi i det og det er jo ikke noe alternativ. Vi kan ikke la være å skifte bleie og vi kan la være å gå på jobb, sier pappa Ole Gulbrandsen. Familien er innstilt på å komme seg gjennom denne krisen og. BEGGE FOTO: PETER SØRNES

Vi var skeptiske til å slippe inn fremmede hos oss, men er så glad for at vi gjorde det.

BEATE LIEN (40) BRUKER AV AKUTTHJELPEN

– Hun tok helt pusten fra meg første gangen hun kom inn her. Hun hadde masse overskudd og varme og satt med Erik og bysset og sang for ham. Vi var skeptiske til å slippe fremmede inn i huset hos oss, men er så glade for at vi gjorde det.

– Det skjedde en revolusjon hos oss den tiden vi hadde akutt hjelpen her. Erik ble roligere og vi klarte å hente oss litt inn igjen. Det var også noe terapeutisk bare i å snakke med de kloke og trygge damene, forteller Beate.

1. OKTOBER I ÅR ble Beate lagt i full narkose på Drammen sykehus. Der fjernet de 19 lymfer og erstattet det ene brystet hennes med et implantat. Mens mamma lå på sykehuset, fikk Erik bo hos en avlastingsfamilie. Da dro eldstesønnen Tor og pappa på tur.

– Det var litt rart å se mamma i sykesengen, men det var også litt fint å være alene med pappa, sier Tor.

Åtteåringen sitter foran tv-en i stua og spiller «Lego Dimensions» etter middag. I forrige uke kom han hjem fra skolen med en brosjyre fra helsesøster, «Når mamma blir syk».

– Det var ganske tøft, da kjempet jeg mot tårene, men jeg synes det er fint at skolen viser at de ser elevene, sier Beate Lien.

De har rukket å snakke en del om at mamma er dårlig.

– Kreft er en sykdom som man døde av før, men mamma er bare blitt svakere i hånden og kan ikke løfte Erik lenger, forklarer Tor.

Inntil operasjonssårene er grodd, er det akutt hjelpen som avlaster moren til hun igjen kan bruke høyrearmen.

UTENFOR HUSETS FIRE VEGGER raser hverdagen videre med samme ubarmhjertige tempo som før. En sms tikker inn på mobilen til Ole.

– Det er transporten i morgen. Erik blir hentet mellom fem på ni og fem over ni, såfremt trafikken tillater det, sier han.

Beate nikker.

– Det å få livet til å gå opp når man har et multifunksjonshemmet barn er nesten umulig. Heldigvis er jeg regnskapsfører, så jeg har jo orden på sakene.

De opplever at akutt hjelpen blir som et pusteroom fra sjokktilstanden de nå er i.

– De dekker hullet i systemet inntil man får hentet seg inn og klarer å tenke ut bedre og mer permanente løsninger.

Om ikke annet føler familien nå at de er rustet til å takle denne livskrisen.

– Vi vet jo at sjansen for å slå en terning og få en ener er den samme hver gang. Men siden vi har fått Erik føles det som ekstra uflaks å også få kreft. Men vi skal komme oss gjennom dette som alt annet, sier Ole.

– **HADDE LIVET VÅRT VÆRT** en film, ville folk klaget over dårlig manus og sagt at det er ingen som er så uheldige, sier Daniel Walter.

Han er vararepresentant for Arbeiderpartiet i kommunestyret i Bærum og mottok selv hjelp fra akutt hjelpen da hans familie var i krise.

Han reagerer sterkt på rådmannens kuttfor-slag.

– Dette handler ikke om du er til høyre eller venstre på partiskalaen. Dette er et kutt som rammer de mest sårbare i samfunnet som har nok med en krevende hverdag. For oss var det

helt avgjørende at vi fikk den hjelpen og at den kom så pass fort.

Sønnen Bjørn (6) er født med en alvorlig grad av barneautisme.

– Denne typen autisme gjør at samspillet mellom barnet og omverdenen er svært krevende. Han er veldig rigid, har et høyt aktivitetsnivå og mangler språk, noe som gjør at vi som passer ham blir veldig slitne.

Før familien fikk hjelp fra akutt hjelpen hadde de slitt ut både seg selv og besteforeldrene for å få hverdagen til å gå opp.

– Kona mi var gravid og hadde svangerskapsdiabetes. I den perioden hadde jeg mye med jobben og det var mange sene kvelder. Under fødselen skjedde det komplikasjoner som gjorde at de måtte bli på sykehuset i to uker. Jeg fikk velferdspersmisjon og reiste mellom Bjørn og sykehuset, mens besteforeldrene hjalp til så godt de kunne. Men det ble for mye for alle og det var da akutt hjelpen kom til oss. Jeg vet ikke hvordan vi skulle gitt barnet vårt en god omsorg uten denne bistanden, sier han.

Akutt hjelpen avlastet familien i et halvt år mens Bjørn var uten barnehageplass og kona var hjemme da yngstesønnen var nyfødt.

– Det var første gang vi opplevde å få tilpasset hjelp til Bjørn. De tok ham med til åpen barnehage og var der noen timer om dagen.

Nå står også de åpne barnehagene i Bærum på rådmannens kuttliste.

– Det viser igjen hvordan kuttene går ut over de svakeste barna. Det er jo ikke riktig, sier Daniel.

GRO VATNE BREAN ER psykologspesialist ved

– Kutt er uansvarlig

I denne saken har de ansatte i Akutt hjelpen i hjemmet samt helsesøstre ved en kommunal helsestasjon fått munnkurv av arbeidsgiver.

– Fagforbundet er helt tydelig på at å kutte dette tilbudet er uansvarlig, sier Bjørn M. Johnsen, leder av Fagforbundet i Bærum.

Han uttaler seg som hovedtillitsvalgt for de ansatte i kommunen. Johnsen reagerer på at de ansatte har fått munnkurv.

– Hvis det er slik at arbeidsgiver har gitt instruks om at de ansatte ikke får uttale seg, kan vi ikke akseptere det. Vi mener de ansatte har en plikt til å opplyse om hvilke konsekvenser de mener et slikt budsjettkutt måtte ha, da det rammer svake brukergrupper i kritiske situasjoner, sier han.

TRE ANSATTE I 100 PROSENT stilling og en koordinator i 20 prosent stilling står i fare for å miste jobben hvis kuttforslaget blir vedtatt.

– Dette er en tjeneste som fungerer svært godt og som brukerne er fornøyd med. Å spre tilbudet rundt på andre tjenester i kommunen vil gjøre det svært vanskelig for familiene å vite hvor de skal ta kontakt, sier fagforbundslederen.

I DESEMBER SKAL KOMMUNESTYRET vedta det nye kommunalbudsjettet.

I handlingsplanen for Bærum kommune fra 2015 til 2018 er det også andre kutt Johnsen reagerer på.

– Det er spesielt barnehagesektoren som blir rammet i handlingsplanen og det er vi svært kritiske til, sier han.

Husmorvikarene

Rådmannens begrunnelse for å legge ned akutt hjelpen er at tilbudet ikke er lovpålagt og at kommunen ikke kjenner til andre kommuner som har det.

Fra etterkrigstiden og utover 90-tallet tilbød alle kommuner husmorvikarordningen som en del av sosialomsorgen. Frem til 1980 var husmorvikar en egen utdanning ved flere skoler i landet.

– Ordningen ble lagt ned fordi det ble vanligere at mor var i jobb og barna i barnehage. Og det fungerte i en periode. Men da var det også vanlig at besteforeldre bodde i nærheten og stilte opp, sier forbundsleder Elisabeth Rusdal i Norges kvinne- og familieforbund, tidligere Husmorforbundet.

DET VAR DE SOM I SIN TID fikk gjennomslag for opprettelsen av husmorvikarene.

Akutt hjelp i hjemmet er en videreføring av tilbudet hvor stell og omsorg av barn står i hovedfokus.

Flere kommuner i landet tilbyr lignende tilbud, som Bergen og Stavanger. I Trondheim arbeides det med å gjennomføre ordningen.

– Det er helt bak mål å legge den ned. I dagens situasjon jobber bestemor og bestefar og kan ikke nødvendigvis stille opp for å hjelpe. Det andre er at flytte- og bosettingsmønsteret vårt er helt annerledes nå. Vi har ikke familien nær oss på samme måte som før. Dette rammer barnefamiliene. Akutt hjelpen bør ikke legges ned, men skulle heller vært utvidet og synliggjort mye mer enn i dag, sier Rusdal.

Hadde livet vårt vært en film, ville folk klaget på dårlig manus. Ingen er så uheldige.

DANIEL WALTER VARAREPRESENTANT (AP) I KOMMUNESTYRET I BÆRUM

hun skal til Radiumhospitalet og få strålebehandling.

– Jeg har alltid kjørt forbi Radiumhospitalet og tenkt at gudskjelov for at jeg ikke skal dit, men nå skal jeg det da.

Enn så lenge føler hun seg i god form og vurderer å bruke bloggen sin for å sette ord på følelsene rundt det å leve med brystkreften.

– Bloggen er jo egentlig om hvordan det er å ha et multihandikappet barn. Jeg vet rett og slett ikke om det blir for mye for folk å lese om kreften i tillegg. Men det er sånn livet er. Ting bare skjer. Det er ikke noen grunn til at vi har fått alt dette. Det er bare uflaks.

Stine Vorren
redaksjonen@budstikka.no

AKUTTHJELP I HJEMMET

- Opprettet som et toårig prosjekt for Bærum kommune i 2002.
- Ordningen omfattet akuttløsninger for omsorgspersoner med barn under 12 år med en varighet på inntil to uker. Behov utover 12 dager skulle vurderes av Tildelingskontoret.
- Fra 2009 ble det et permanent tilbud, med egenbetaling etter fastsatte priser.
- Tjenesten skulle være en beredskap for familier som kom i en vanskelig omsorgssituasjon. Oppgaver var knyttet til pass av barn samt praktisk bistand i hjemmet (f.eks. tilberede enkle måltider og enkelt nødvendig husarbeid).
- Tilbudet erstattet den gamle ordningen med husmorvikar.
- De siste fem årene har akutt hjelpen vært inne hos 322 familier. Så langt i år har 33 familier i krise fått hjelp fra akutt hjelpen i Bærum.